

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАПАСІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

С.С. Лях, студент, гр.МгОП-1-19

Науковий керівник: О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В ефективності будь-якого виду господарської діяльності важливе місце посідають виробничі запаси. Вони посідають важливе місце у структурі затрат підприємства багатьох сфер діяльності у структурі майна та лідируючі позиції і є найбільш важливою та значимою частиною активів сільськогосподарських підприємств. За їх відсутності неможливий процес виробництва, так як однією з основних умов його здійснення є забезпеченість підприємства предметами праці – матеріалами, паливом, сировиною, та іншими активами.

Облік запасів повинен забезпечити: контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням виробничих запасів їх зберігання і збереження в місцях та на всіх етапах обробки; відповідність складських залишків відповідним нормативам; контроль за правильним застосуванням цінностей в місцях їх використання; встановлення всіх затрат, зв'язаних з виготовленням або придбанням цінностей; підрахунок фактичної собівартості придбаних і використаних на виробництво запасів.

Відповідності до П(С)БО 9 «Запаси»: «запаси – активи, які:

- утримуються для подальшої реалізації за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшої реалізації продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виготовлення продукції, надання послуг та виконання робіт, а також управління підприємством» [2].

Для бухгалтерського обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах класифікують на такі дев'ять груп:

- насіння і посадковий матеріал;
- корми;
- паливо (тверде паливо, нафтопродукти);
- сільськогосподарська сировина для переробки;
- запаси і ремонтні матеріали;
- готова продукція, вироблена в господарстві, призначена для реалізації і відповідає певним технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим законодавчими актами;

- товари у вигляді матеріальних цінностей, що куплені (отримані) та використовуються господарством з метою подальшої реалізації;

- МШП, застосовувані протягом 12 місяців або певного операційного циклу, якщо він більше одного року;

- поточні біологічні активи, які оцінюються за П(С)БО 9 «Запаси» як сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісної оцінки [1].

Для раціональної організації обліку запасів важливе значення має їх науково обґрунтована класифікація (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика основних видів запасів

Класифікаційні групи запасів	Вид запасів	Характеристика
За призначенням і причинами утворення	Постійні	Частина запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між черговими поставками
	Сезонні	Запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи при сезонному транспортуванні
За місцем знаходження	Складські	Запаси, що знаходяться на складах підприємства
	У виробництві	Запаси, що знаходяться в процесі обробки
	В дорозі	Продукція, що відвантажена споживачу, і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі
За рівнем наявності на підприємстві	Понаднормові	Запаси, що перевищують їх нормативну кількість
	Нормативні	Запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи
За наявністю на початок і кінець	Початкові	Величина запасів на початок звітного періоду
	Кінцеві	Величина запасів на кінець звітного періоду
Відносно до балансу	Балансові	Запаси, що є власністю підприємства і є в балансі
	Позабалансові	Запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини
За ступенем ліквідності	Ліквідні	Виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
	Неліквідні	Виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
За походженням	Первинні	Запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягали обробці на даному підприємстві
	Вторинні	Матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватися вдруге у виробництві
За обсягом	Вільні	Запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві
	Обмежені	Запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві
За сферою використання	У сфері виробництва	Запаси, що знаходяться у процесі виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво)
	У сфері обігу	Запаси, що знаходяться у сфері обігу

Наведена класифікація запасів забезпечує виконання основних завдань організації обліку та контролю виробничих запасів, серед яких: раціональне визначення одиниці обліку запасів та формування номенклатури-цінника; організація складського господарства; достовірне визначення первісної вартості запасів; визначення умов переоцінки запасів на дату балансу та методів їх оцінки в разі вибуття; розкриття інформації про запаси у примітках до фінансової звітності. Забезпечення зберігання виробничих запасів здійснюють такими методами: через систему матеріальної відповідальності – укладанням договорів з працівниками, які мають доступ до оформлення документів про рух матеріальних цінностей; документальне оформлення всіх операцій руху матеріальних цінностей (прийняття, відпуск, списання); затвердження окремим наказом посадового списку осіб, що мають право підписувати документи з прийняття, відпуску та списання матеріальних цінностей; налагодження складського господарства; проведення інвентаризації (вибіркової та суцільної). Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Запаси визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, а їх вартість може бути достовірно визначена [3].

Отже, запаси підприємства є необхідною складовою для нормальної діяльності. Ні одне підприємство у сфері матеріального виробництва не може обійтися без запасів. Це один із найважливіших активів, які з-поміж іншого знаходяться у процесі виробництва з метою подальшої реалізації продукту виробництва, зберігаються для споживання під час виробництва готової продукції, виконання робіт та надання відповідних послуг. Виробничі запаси є основною складовою собівартості готової продукції та, відповідно, впливають на розмір нерозподіленого прибутку підприємства. Саме тому обліку та оцінки запасів слід приділяти особливу увагу.

Література

1. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку: посібник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : «Основи», 2001. – 334 с.
2. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20 жовтня 1999 р. №246. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0751-99>.
3. Фінансовий облік: [підручник] / Л.В. Нападовська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова [та ін.]; за заг. ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 700 с.